

PRESUDA SUDA

11. srpnja 1985.(*)

„Zaštita prava državljana država članica”

U predmetu 137/84,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Cour d'appel de Liège (Žalbeni sud u Liegeu, Belgija) (šesto vijeće), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Ministère public

i

Roberta Heinricha Marie Mutschha, sa stalnom adresom u Saint-Vithu,

o tumačenju Ugovora o EEZ-u, a posebno njegova članka 220.,

SUD,

u sastavu: Mackenzie Stuart, predsjednik, G. Bosco i O. Due, predsjednici vijeća, P. Pescatore, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot i R. Joliet, suci,

nezavisni odvjetnik: C. O. Lenz,

tajnik: P. Heim,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za tuženika u glavnom postupku, B. Moutrier, koji je zamijenio g. Ortmanna,
- za vladu Talijanske Republike, A. Squillante, predsjednik vijeća Consiglio di Stato, voditelj Službe za diplomatske sporove, ugovore i pravna pitanja Ministarstva vanjskih poslova, u svojstvu agenta, uz asistenciju O. Fiumare i F. Caramazze, *avvocati dello Stato*,
- za Komisiju Europskih zajednica, F. Benyon i H. Van Lier, članovi pravne službe, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 28. ožujka 1985.,

donosi sljedeću

Presudu

Pravo

- 1 Presudom od 26. travnja 1984., koju je Sud zaprimio 23. svibnja 1984., Cour d'appel de Liège (Žalbeni sud u Liegeu) uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u prethodno pitanje o tumačenju članka 220. Ugovora o EEZ-u.
- 2 To je pitanje postavljeno u okviru kaznenog postupka protiv R. H. M. Mutsch, luksemburškog državljanina sa stalnom adresom u Belgiji u Saint-Vithu, zajednici u kojoj se govori njemački jezik i koja je u mjesnoj nadležnosti Tribunal correctionnel de Verviers (Sud za lakša kaznena djela u Verviersu, Belgija).
- 3 Presudom u odsutnosti Tribunal correctionnel de Verviers (Sud za lakša kaznena djela u Verviersu) osudio je 2. studenoga 1982. R. H. M. Mutsch na novčanu kaznu. On je podnio prigovor protiv te presude i istovremeno se pozvao na treći stavak članka 17. Zakona od 15. lipnja 1935. o upotrebi jezika na sudovima, u skladu s kojim „ako okrivljenik belgijskog državljanstva boravi u zajednici u kojoj se govori njemački jezik i koja je u nadležnosti Tribunal correctionnel de Verviers (Sud za lakša kaznena djela u Verviersu), i ako to zatraži u skladu s člankom 16., postupak pred tim sudom vodi se na njemačkom jeziku”.
- 4 Presudom od 23. studenoga 1982. Tribunal je prihvatio zahtjev R. H. M. Mutsch; Ministère public (Državno odvjetništvo) podnio je žalbu protiv te presude uz obrazloženje da okrivljenik nema belgijsko državljanstvo i stoga se ne može pozvati na treći stavak članka 17. Zakona od 15. lipnja 1935.
- 5 Cour d'appel de Liège (Žalbeni sud u Liegeu) imao je dvojbe je li činjenica da se samo belgijski državlјani smiju pozvati na treći stavak gore navedenog članka 17. spojiva s pravom Zajednice te je stoga prekinuo postupak i uputio Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Je li treći stavak članka 17. Zakona od 15. lipnja 1935. o upotrebi jezika na sudovima, kojim se okrivljeniku belgijskog državljanstva koji boravi u zajednici u kojoj se govori njemački jezik i koja je u mjesnoj nadležnosti Tribunal correctionnel de Verviers (Sud za lakša kaznena djela u Verviersu) dopušta da zatraži da se postupak vodi na njemačkom jeziku, u skladu s načelima iz članka 220. Ugovora, čiji je cilj osigurati zaštitu osoba te uživanje i zaštitu prava pod uvjetima koje svaka država članica osigurava svojim državlјanima, odnosno, u konkretnom slučaju, treba li u području kaznenog progona osobi koja govori njemački jezik i koja je državljanin EEZ-a, a posebno koja, kao u ovom slučaju, ima luksemburško državljanstvo te boravi u Saint-Vithu, zajednici u kojoj se govori njemački jezik, dodijeliti pravo da zatraži vođenje postupka na njemačkom jeziku?”
- 6 U obliku u kojem je formulirano, pitanje se odnosi na usklađenost nacionalne odredbe s pravom Zajednice. U tom pogledu valja podsjetiti da u skladu s člankom 177. Sud nije nadležan primjenjivati pravilo prava Zajednica na pojedinačni slučaj ili odlučivati o odredbi nacionalnog prava upućivanjem na to pravilo. Međutim, u okviru pravosudne

suradnje koja je predviđena tim člankom može na temelju elemenata spisa pružiti nacionalnom суду elemente tumačenja prava Zajednice koji mu mogu biti korisni pri ocjenjivanju učinaka te odredbe.

- 7 Iz spisa proizlazi da se pitanjem koje je uputio Cour d'appel (Žalbeni sud) želi utvrditi treba li u skladu s načelima prava Zajednice, kako je posebno izraženo u članku 220. Ugovora o EEZ-u, primjenu zakonodavstva države članice čiji je cilj, posebno u području pravosuđa, promicati upotrebu jezika skupine državljana te države, proširiti bez diskriminacije na temelju državljanstva na državljanje drugih država članica koji ispunjavaju sve uvjete utvrđene za upotrebu određenog jezika među članovima predmetne skupine stanovništva.
- 8 Komisija u tom pogledu ističe da je člankom 220. prvom alinejom Ugovora o EEZ-u samo predviđeno da u mjeri u kojoj je to potrebno države članice započinju međusobne pregovore kako bi u korist svojih državljana osigurale uživanje i zaštitu prava pod uvjetima koje svaka država članica dodjeljuje svojim državljanima. Stoga nije moguće pozivati se na prava iz te odredbe sve dok konvencija u tom pogledu ne stupi na snagu. Međutim, na pravo upotrebe određenog jezika u državi članici, posebno u području pravosuđa, pod istim uvjetima kao i državljeni te države, radnik migrant koji je državljanin druge države članice može se pozvati kao na „socijalnu povlasticu” u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe Vijeća br. 1612/68, koja je donesena na temelju članka 49. Ugovora.
- 9 Vlada Talijanske Republike sa svoje strane iznosi tri glavna argumenta. Prvo, tvrdi da se nacionalne odredbe donesene u korist službeno priznate manjine mogu odnositi samo na osobe koje pripadaju toj manjini i borave na području na kojem je ta manjina nastanjena. Drugo, tvrdi da se člankom 220. ne mogu stvoriti prava i obveze sve dok države članice nisu sklopile konvenciju u tom pogledu. Naposljetku napominje da, prema sudskoj praksi Suda, „socijalna povlastica” u smislu članka 7. Uredbe br. 1612/68 mora biti povezana, barem neizravno, s radnim odnosom te dodijeljena u području koje je na bilo koji način povezano sa socijalnom politikom. Ti uvjeti u ovom slučaju nisu ispunjeni.
- 10 Pitanje koje je uputio Cour d'appel de Liège (Žalbeni sud u Liegeu) valja riješiti uzimajući u obzir sve odredbe Ugovora i sekundarnog zakonodavstva koje mogu biti relevantne za predmetni problem.
- 11 Valja napomenuti da cilj članka 220., koji se spominje u pitanju Cour d'appela (Žalbeni sud), nije utvrditi pravno pravilo koje je kao takvo izravno primjenjivo, već se njime samo definira okvir međusobnih pregovora koje države članice trebaju započeti „u mjeri u kojoj je to potrebno”. Jedini učinak te odredbe same po sebi jest utvrditi kao cilj da svaka država članica jamstva koja je u relevantnom području dodijelila svojim državljanima proširi na državljanje drugih država članica. U kontekstu zajednice koja se temelji na načelima slobodnog kretanja osoba i slobode poslovnog nastana, zaštita jezičnih prava i povlastica pojedinaca posebno je važna.
- 12 Člankom 7. Ugovora predviđeno je da „[u]nutar područja primjene ovog Ugovora i ne dovodeći u pitanje bilo koju njegovu posebnu odredbu, zabranjena je svaka diskriminacija na temelju državljanstva”. [neslužbeni prijevod] Treba osigurati da se u situaciji koja je uređena pravom Zajednice ta odredba u potpunosti primjenjuje na svaku

osobu s nastanom na državnom području države članice. Isto tako valja istaknuti da se i članak 48. o statusu radnika temelji na načelu da se prema državljanima svih država članica koji su se u svrhu zapošljavanja zakonito nastanili na državnom području druge države članice treba postupati jednako kao i prema državljanima te države.

- 13 Stoga je nužno provjeriti je li pravo da se zahtjeva vođenje sudskog postupka na određenom jeziku obuhvaćeno područjem primjene Ugovora i treba li ga stoga ocijeniti s obzirom na zabranu diskriminacije koja je utvrđena gore navedenim odredbama.
- 14 Budući da iz dokumenata iz spisa predmeta proizlazi da je okrivljenik radnik (u svojem prigovoru protiv presude u odsutnosti od 2. studenoga 1982. opisuje se kao krovopokrivač koji radi u poduzeću svojeg oca), to pitanje valja pobliže ispitati uzimajući u obzir članke 48. i 49. Ugovora i odredbe sekundarnog zakonodavstva za njihovu provedbu, osobito Uredbu Vijeća br. 1612/68.
- 15 U petoj uvodnoj izjavi Uredbe br. 1612/68 navedeno je: „Prema objektivnim mjerilima, slobodno i dostojanstveno izvršavanje prava na slobodu kretanja zahtjeva da se osigura jednako postupanje, *de facto* i *de jure*, u odnosu na sva pitanja u vezi sa stvarnim obavljanjem posla u svojstvu zaposlene osobe i dostupnosti stanovanja, te da se uklone prepreke mobilnosti radnika, posebno s obzirom na pravo radnika na spajanje s obitelji i uvjete za integraciju te obitelji u zemlju domaćina.” [neslužbeni prijevod]
- 16 Pravo na upotrebu vlastitog jezika u postupcima pred sudovima države članice u kojoj boravi pod istim uvjetima kao i nacionalni radnici značajno doprinosi integraciji radnika migranta i njegove obitelji u zemlju domaćina te stoga i ostvarivanju cilja slobodnog kretanja radnika.
- 17 U tim okolnostima treba smatrati da je to pravo obuhvaćeno pojmom „socijalne povlastice” u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68, u skladu s kojim radnik koji je državljanin druge države članice na državnom području države članice domaćina uživa „jednake socijalne i porezne povlastice kao domaći radnici”. [neslužbeni prijevod] Kao što je Sud utvrdio u svojoj presudi od 31. svibnja 1979. (Državno odvjetništvo/Gilbert Even i Office national des pensions pour travailleurs salariés (ONPTS), 207/78, Zb., str. 2019.), tim izrazom obuhvaćene su sve povlastice „koje se, bilo da su povezane ili nisu s ugovorom o radu, općenito priznaju domaćim radnicima, prvenstveno zbog toga što objektivno imaju status radnika ili zbog toga što uobičajeno borave na državnom području”. [neslužbeni prijevod]
- 18 Stoga na postavljeno pitanje valja odgovoriti da se načelom slobodnog kretanja radnika, kao što proizlazi iz članka 48. Ugovora i osobito Uredbe Vijeća br. 1612/68, zahtjeva da radnik koji je državljanin jedne države članice i uobičajeno boravi u drugoj državi članici ima pravo zahtijevati da se kazneni postupak protiv njega vodi na jeziku koji nije jezik koji se uobičajeno upotrebljava u postupcima pred sudom pred kojim mu se sudi ako radnici koji su državljeni države članice domaćina ostvaruju to pravo u istim uvjetima.

Troškovi

- 19 Troškovi Komisije Europskih zajednica i vlade Talijanske Republike, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog

pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanju koje mu je presudom od 26. travnja 1984. uputio Cour d'appel de Liège (Žalbeni sud u Liegeu), odlučuje:

Načelom slobodnog kretanja radnika, kao što proizlazi iz članka 48. Ugovora i osobito Uredbe Vijeća br. 1612/68, zahtjeva se da radnik koji je državljanin jedne države članice i uobičajeno boravi u drugoj državi članici ima pravo zahtijevati da se kazneni postupak protiv njega vodi na jeziku koji nije jezik koji se uobičajeno upotrebljava u postupcima pred sudom pred kojim mu se sudi ako radnici koji su državljeni države članice domaćina ostvaruju to pravo u istim uvjetima.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 11. srpnja 1985.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski